חיים בשוליים

מותר להשמיע קולות שלא נעים לשמוע, וחובה להשמיע קולות שלא קל להקשיב להם

אורלי וילנאי לעקוב

15 בספטמבר 2026

בכל פעם שנדמה שנמוך יותר מזה לא נרד, נפערת עוד קומה תחתית בתהום הנשייה של החברה הישראלית. ציד המכשפות כעת נגד יובל אברהם ורחל שור, יוצרי נז"א, מטלטל ומבעית, ומעיד על עוצמת האלימות חורצת הגורלות כאן, ועל העובדה שלא התקדמנו אפילו במילימטר מאז ימי סיילם הנוראיים של מאה ה־17. התהודה שונה — במשפטי המכשפות בסיילם לא היו רשתות חברתיות כדי להעצים את הלהבות, אבל העדר השועט הוא אותו העדר.

קוראי "הארץ" מודעים היטב לזוועות שביצעה ומבצעת ישראל בעזה. הם גם מודעים היטב לזוועות 7.10, אבל מבינים שאין בשום אופן היגיון ב"עין תחת עין, שן תחת שן". בטח לא כשמדובר במדינה ריבונית עם צבא רב עוצמה, אל מול ארגון טרור ואוכלוסיית פליטים נטולת מעמד וכוח. שלומי אלדר ציטט ("הארץ" 26.10.23) את איהאב אל־אשכר, שהיה מפקד פתח בעזה באינתיפאדה הראשונה: "תאר לך שנכניס גורי חתולים לתוך כלוב, ננעל אותם למשך 20 שנה, ואז נפתח. מה נקבל?". והוסיף אלדר: "ישראל סגרה את עזה, וכעבור שנתיים חמאס השתלט עליה בכוח הנשק. ישראל הטילה מצור על עזה והרעיבה את גורי החתולים, וחמאס מצדו האכיל את הגורים הכלואים בשפע של תרעלה".

אין תירוץ או הצדקה למה שביצע חמאס בשבת הארורה ההיא, אבל עם חזק לא יכול להרשות לעצמו חיי נקמה. בגלל המוסר, בגלל הערכים, משום שזה לא אפקטיבי וגם משום שהעדר אמפתיה או חמלה לאויב סופם שיכרסמו כל חלקה טובה גם בבית פנימה. כשהנפש שחורה, הכל משחיר מסביב.

אבל בואו נדבר כעת על חיסול השליח, על ציד המכשפות. מה שעוברים עכשיו אברהם ושור, יוצרי "נז"א", הוא מצב שאסור לאפשר במדינה תאבת חיים. צריך להיות ברור: מותר להשמיע קולות שלא נעים לשמוע, וחובה להשמיע קולות שלא קל להקשיב להם.

להבדיל אלף אלפי הבדלות, גם אני ניסיתי להשמיע קול אחר ונודיתי בעוצמה. זה היה בתקופת הקורונה. אז הפכו את כל מי שהעז לאתגר את מדיניות הסגרים והתו הירוק לאויב הציבור. התקשורת כולה יצאה מצוידת בתכתיב הממשל ודיבררה מסר אחד בלבד. מה שיצא מכל זה הוא שאסור לשמוע חוות דעת שנייה או לשאול שאלות לגיטימיות בדבר הצורך לחסן ילדים בחיסון בזק שלא ברורות השלכותיו, כאשר ידוע שמדובר במחלה שמסוכנת רק למבוגרים ולבעלי מחלות רקע.

אמנם לא איימו עלינו ברצח, שרי ממשלה לא הציעו לשלול מאיתנו את האזרחות או לכלוא אותנו, אבל עדיין, בן זוגי ואנוכי היינו בודדים במערכה שהעזה להשמיע את הקול הזה — בערוץ אינטרנטי, כי שום כלי תקשורת לא הסכים להשמיע אותו. אנחנו הוכפשנו ונזרקנו מכל מילייה עיתונאי שהיינו חלק ממנו. בדיעבד ברור לכולם שצדקנו, אבל את מי מעניינת הקורונה עכשיו? ובכן — בכל פעם שסותמים פיות, נפערת ביצה טובענית של קלקול חברתי, רק שהיום לא נתפלא אם דברים ייגמרו גם ברצח. כי זה מה שעושים לשליח, תולים אותו.

בסיילם הוציאו להורג גם כלבים, האמינו שהם לקחו חלק בכישוף שגרם לילדים לחלות. אבל החברה שלנו היא שחולה. מאוד.

דרושה אשה

השבוע במרכז פינתנו "ישראל, נשים ומוקדי קבלת החלטות": פפואה ניו גינאה, או: איך זה שנזירה אחת מעזה — ומצליחה — להביא שלום.

קוראים לה לוריין גאסארו, נזירה קתולית ופעילת זכויות אדם מפפואה גינאה החדשה, שנכנסה למעבה הג'ונגלים שבהם התנהלה מלחמה ארוכה ועקובה מדם, וביססה ערוצי הידברות.

במשך כל שנות ה–90 התחוללה מלחמת אזרחים קשה באזור בוגנוויל. כ–20 אלף בני אדם נהרגו, אוכלוסיות נעקרו ושירותי המדינה קרסו. האחות גאסארו ראתה, נכנסה פיזית לשטח וניהלה משא ומתן ישיר עם מפקדי המורדים. היא סייעה בהשגת הסכמות מקומיות שאיפשרו יצירת מסדרונות בטוחים לחילוץ בני ערובה, סיוע הומניטרי לכפרים מבודדים והקמת אזורי שלום. הלחץ העקבי שהפעילה בשטח הביא לכך שנשים קיבלו מקום מרכזי בתהליכי השלום הרשמיים. הן נהפכו מסמכות מוסרית מקומית לכוח של מנהיגות נשית המנהלת דיפלומטיה. גאראסו השתתפה במשא ומתן בניו זילנד שהוביל ל"הסכם השלום של בוגנוויל" בשנת 2001. הסכם שכלל, בין היתר, התייחסות לפיוס בין הקהילות ולתהליך פירוז ארוך טווח.

הנתונים באדיבות "מרכז נשים, שלום וביטחון" בארגון "איתך מעכי — משפטניות למען צדק חברתי".

orlyv10@gmail.com

חדשות, ידיעות מהארץ והעולם - הידיעות והחדשות בעיתון הארץ. סקופים, מאמרים, פרשנויות ותחקירי עומק באתר האיכותי בישראל
© כל הזכויות שמורות להוצאת עיתון הארץ בע"מ